

Redacția și Administrația:

Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON

interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:

„DRAPELUL“ Lugoj.

→ Manuscrite nu se înapoiază ←

Scrisori nefrancate se refuza.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

APARE:

MARȚI, JOI și SÂMBATĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarchie: pe 1 lună 1 cor.
pe 3 luni 3 cor. pe 6 luni 6 cor. pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franci
pe an.

INSERTIUNILE

se acordază conform tarifului.

Un număr singuratic 10 bani.

DRAPELUL

Lugoj, 5/18 Mai 1905.

Din stările haotice, produse de îndelungata criză, tot mai mult iese la iveală numele strașnicului fost ministru *Desideriu Bánffy!* Dar, bine înțeles, nu ca depozitarul încrederii Coroanei și nici ca designatul coalițiunii opoziționale, ci ca unul, care pare a se îmbia în sus pentru rezolvarea crizei în o direcție acceptabilă de Coroană.

Formal aparține Bánffy și acum coalițiunii opoziționale, din a cărei dirigentă face parte. La aparență este și solidar cu toate hotărârile dirigenței și coalițiunii, cu toate aceste însă este fapt, că Bánffy deja de mai multă vreme umblă căile sale proprii.

Și dacă până acum nu a fost tras la răspundere de soții sei coaliți, nu se poate altfel explica, decât că aceștia se tem de un demers, care ar putea avea eventual de urmare spargerea coalițiunii, când supremul interes al politice reprezentate de această mesteoatură de tot soiul de elemente, este tocmai susținerea unității și solidarității tuturor partidelor și fracțiunilor coalizate.

Este știut, că deja pe timpul audiențelor nu a făcut Bánffy secret din așă zisa sa convingere, că nu este prielnic a formă un guvern din sinul coalițiunii. Eră chiar vorba atunci, că însuși Bánffy cantă să iasă cu ai sei din legăturile coalițiunii.

Pare însă că insistenței celorlalți membri ai dirigenței i-a succes să-l înduplece pe Bánffy a rămâne și mai departe în coaliție pentru susținerea aparenței solidarității, de fapt însă Bánffy și-a asigurat un «salvus conductus» pentru demersurile sale proprii.

FOITA „DRAPELULUI“

Din reșmiriță.

Instituirea unui administrator protopopesic la Becicherecul mare prin administratorul diecezei Timișorii D. Stoichescu al. Petrovici.

Comunicat de

Emilian Micu.

== Foită originală a „Drapelului“. ==

Se știe că memorabila adunare națională dela Lugoj, ținută la 15/27 Iunie 1848, a ales unanim vicariu metropolitan și a propus guvernului responsabil maghiar de metropolit al Românilor bănățeni spre întărire pe protopopul Lipovei Dimitrie Petrovici alias Stoichescu.) Guvernul din Pesta n'a ajuns să aprobe decusul dela Lugoj, deabea guvernul

*) Soartea acestui nenorocit vicariu metropolitan a se vedea în „Drapelul“ nr.-ii 61 și urm. din 1901 în seria de articoli „File din trecut“ de Dr. V. Branisce.

Bine înțeles, această atitudine particulară a lui Bánffy nu a fost aptă a trezi încredere în soții sei și cu atât mai mult a nutrit speranța în adversarii coaliției, că aceasta se va sparge cât de curând, făcând loc unei coalizări cu mult mai fi-rești, anume grupării la un loc a tuturor elementelor cari stau pe baza transacției dela 1867 și cari și sunt de fapt numerice în majoritate în dietă față de adversarii acestei transacțiuni.

Este însă prematur a vorbi acum despre consecvențele eventualei spargeri a coalițiunii, căci până la rezolvarea crizei este încă cale lungă și nu este încă lămurit de va accelera ori retardă această rezolvare spargerea coalițiunii, care astăzi constituie majoritatea absolută dietală.

Dar este fapt, că Bánffy umblă căile sale proprii, cari diferă dela calea ce o profesează oficial coaliția, și nu pare probabil că Bánffy ar face aceasta cu știrea prealabilă și invoirea membrilor decizatori din coaliție. Din contră tot mai mult pare, că Bánffy excontentează poziția, la care a ajuns ca membru al dirigenței, pentru a-și pregăti calea pentru planurile sale speciale.

Deja săptămânile trecute a fost vorba, că Bánffy ar fi prezentat pe căi lăturișe, — nu se încheiase încă desbaterea adresei, — un memorandum către cercurile vieneze competente. Ba eră chiar vorba, că Bánffy ar fi încercat o invoială cu șeful statului major ai armatei, Baron Beck, și că acesta sub cuvânt, că nu este competent, ar fi respins intrarea în tratative cu Bánffy.

Erau vorbe necontrolabile. Mai precis au eșit la iveală tendințele particulariste ale lui Bánffy în decursul desbaterii adresei, când a

revoluționar din Dobrișin a numit la începutul lui Iunie 1849, prin ministrul de culte Mihail Horváth (celebru istorician maghiar), pe Stoichescu de vicariu la Timișoara și pe Vuia de vicariu la Vârșet-Caransebeș.

Pe baza acestui act a luat Stoichescu asupra sa administrarea diecezei Timișorii, ordinând chiar și protopopi, pe cari îi trimetea Episcopului Aradului spre hirotiesire, iar clerici spre hirotonire.

Actul de mai jos e dovadă eclatantă, că în locul protopopului Becicherecului mare Petru Zwetkoviciu, fugit cu armata imperială, a ordonat pe parohul Gavril Cusmanoviciu*) din Claria

*) Gavril Cusmanoviciu este Român, în să a fost preot la Sârbii din Claria. Eră om foarte învățat. La următorii lui am aflat o multime de cărți românești. După cum se vede din același codice de intimaturi al bisericii din Torac, dânsul a locuit în Becicherecul-mare, căci acolo a revidat protocoalele parohiei Toracului, sub datul 25 Iulie 1849.

După sufocarea revoluțiunii nu am putut afla ce s'a ales din el. Fostul protopop al Becicherecului s'a reintors la protopopiatul seu după cum reese din semnătura sa de pre-protocoalele Toracului, unde se zice sârbește:

„Revăzute, Becicherec 16 Ianuarie 1850.

Petru Zwetkovics m. p. protopop.

declarat, că dânsul ar fi gata să renunțe la introducerea limbei de comandă maghiare în schimbul admiterii limbei maghiare ca limbă de regiment pentru toate trupele recrutate și întregite din Ungaria.

A și explicat de tot lămurit de ce ține mai mult la limba de regiment, decât la limba de comandă. Anume a spus, că pentru maghiarizare este mai importantă limba de regiment maghiară pentru toate regimentele ungurene, decât cele 40—50 vorbe maghiare, din cari se alcătuește comanda.

Caracteristic pentru situația coaliției este, nu că Bánffy a spus aceste, căci toată lumea știe, că programul lui Bánffy este maghiarizarea cu orice preț, ci este caracteristic, că nimeni din coaliție nu a luat poziție contra acestui trafic propus de Bánffy. Și deosebirea între punctul de vedere al coaliției și al lui Bánffy este enormă!

Coaliția reclamă limba maghiară în comanda armatei ca postulat al suveranității statului, întru cât susține ca indispensabil afirmarea limbei statului și la armată! În acest senz este stilizat postulatul și în adresa către tron. Bánffy însă nu se încurcă cu teorii despre suveranitate, ci el are trebuință de prefacerea armatei în un mijloc eficace de maghiarizare. Și în acest scop sacrifică bucuros chiar și postulatul dedus din suveranitatea statului!

Și nu s'ar putea zice, că Bánffy nu este inventios. El a găsit cale și mod pentru planul seu fără de a schimba în princip nimic din status-quo și este știut, că cercurile vieneze tocmai de concesiuni principiale se feresc.

de lângă Jombolia de administrator protopopesic, investindu-l cu toate drepturile protopopești.

Actul l-am descoperit la parohia Toracului-mic prin bunătatea preotului George Lupșa, care a avut amabilitatea a-mi concede să cercetez arhiva parohială de acolo.

Actul e scris cu cirile și are următorul cuprins în transcriere cu litere latine.

Copie Nr. 3/1849.
Domnilor parohi și parohielnici administratori de mărturisirea greco-răsăriteană din protopopiatul Becicherecului mare!

Fiindcă protopresbiterul districtului acestuia Petru Zwetkoviciu în timpul acesta tulbure pentru toți, dar mai vârtos pentru biserică și cler primedios, au părăsit districtul seu, ca nu cumva curgerea trebilor bisericesti negrijire să pătimească, pe domnul paroh din Claria (Picserda) Gavril Cusmanoviciu, rânduiesc de administrator protopresbiteratului acestuia, care va fi îndatorat toate cele ce se trec către chemarea protopresbiterască cu răznă a le împlini.

Bine cucerniciei voastre dară prin acest circulariu Vi-se impune: ca cum

Iată cum și-a pus la cale Bánffy planul seu salvator!

Limba regimentului nu este o instituțiune de drept public și nici o chestiune ce aparține sterei prerogativelor Coroanei, ci este o afacere — ca să zicem așa — curat pedagogică-administrativă, întru cât administrația militară în interesul instrucțiunii militare dispune ca limbă de regiment aceea limbă, pe care o vorbește majoritatea absolută a soldaților înrolați în acel regiment. Astfel avem regimente cu limbă de regiment română, germană, etc., după cum constituie majoritatea absolută a soldaților Români, Germanii, etc.

Bánffy propune deci o astfel de arondare a cercurilor de recrutare, ca în toate regimentele să fie în majoritate acei soldați, cari pricep ungurește, din cece ar urmă decretarea limbei maghiare ca limbă de regiment nu din princip, ci din rezoane practice, fiind limba maghiară aceea limbă, pe care o pricepe majoritatea soldaților din toate regimentele ungurene.

Acesta pare a fi simburile modului de soluțiune reprezentat de Bánffy, prin care crede a putea delătura gravele contraste ivite în chestiunea militară. Și se bănuiește, că pentru acest plan caută să câștige Bánffy cercurile vieneze, ca în schimbul acestei soluțiuni să renunțe majoritatea dietală la afirmarea suveranității statului în limba armatei, iar Coroana să lase guvernului din Budapesta pe deplin mână liberă în toate afacerile interioare ale Ungariei. Și nu încapă îndoială, că acest plan de rezolvare urmează logic din principiile șoviniste profesate de Bánffy în toate scrierile sale!

Voi așa și poporul de mărturisirea noastră, în toate trebile care se trag către dirigătoria protopopească, către susnumitul domn administrator să vă întoarceți, trimiselor dela dânsul porunci fără răpștire să Vă supuneți, el va revizui socoțile bisericilor, protocoalele matriculare și după chipul până acum obicinuit va da trebuincioasa slobozenie de a păși la căsătorie a nupturienților).

Eu vă sfătuesc pe toți iubitorii în Hristos frați, ca cu împreunate puteri să lucrăm pentru ținerea rândului bun în biserica noastră, ca adecă: în timpul acestui nefericit războiu din lăuntru, dacă averea și viața oamenilor este în primejdie, încât legea, biserica și clerul de cadere și rătăcire să le mântuim, aceasta dela noi, ca dela servitorii bisericiei se cere și pentru negrijirea noastră vom avea a da răspuns înaintea lui Dumnezeu și înaintea lumii creștinești.

Dat în Lipova la 8 Iulie 1849.

Dimitrie Stoichescu m. p.
administrator diecezei Timișoarei.

*) Cuvânt ce merită atenția filologilor noștri! Nupturienți = cei-ce voesc să se căsătorească!

Aşa pare că Bánffy trage nădejde a putea răsbate cu planul seu la Viena. De Budapesta nu se teme, căci spărgând unitatea și solidaritatea coaliției, produce astfel de stări tulburi, în cari poate pescui de-a dragul. Și apoi Bánffy e măestru în ale alegerilor! El nu se teme că o va păți-o ca bietul Tisza! Alegerile din 1896 au stabilit pentru totdeauna reputațiunea lui Bánffy în afaceri electorale.

Tocmai acum se pregătește ceva. E vorba chiar, că pe sfârșitul acestei săptămâni avem să așteptăm un demers deciziv în chestia rezolvării crizei.

Și caracteristic, că Marți a fost convocată dirigența opozițională, având a decide chiar asupra propunerii lui Bánffy privitor la punerea guvernului Tisza sub acuză. Și Bánffy în loc să participe la ședință, a plecat la... Viena, lăsând acasă vorbă, că s'a dus la Mișcolț!

Putem deci fi pregătiți la surprinderi, căci la noi este sistem a cocoloși ceea-ce nu se poate rezolvă direct!

Există în Ungaria știință și erudițiune?

Academia maghiară și-a ținut Duminecă sesiunea ordinară anuală. Presidentul al 2-lea al Academiei Iuliu Kautz, fost guvernator al banței a.-ung., a deschis sesiunea prin o conferință despre «starea științei și erudițiunii în Ungaria» și constată, că în patria noastră nu există știință și erudițiune în sens european. Cauzele sunt mai multe: 1) lipsește în rassa maghiară interesul pentru științe, lipsește setea de știință; 2) în modul de gândire al Maghiarilor domnește subiectivism foarte mare. Maghiarul nu este obiectiv, este condus în argumentările sale științifice mai mult de sentiment, decât de rațiune; 3) Maghiarul se înstrăinează de lumea străină, de știința apuseană, de teamă că lumea străină are influință periculoasă asupra lui; 4) asupra dezvoltării științifice maghiare are influință dezastruoasă presa, care a luat la noi prea mare dezvoltare și care abate publicul dela cetirea lucrărilor serioase, științifice. Concluzia finală a lui Kautz este, că oameni culți conform concepției moderne europene nu se află mulți în Ungaria, și că Maghiarii se află în decadență. Aceste toate le spune din intimă convingere presidentul Academiei maghiare. Și e bine să cunoască și cetitorii noștri aceste constatări triste pentru compatrioții noștri maghiari, cărora Apponyi și Bánffy și ceilalți șovinisti le-au adseris menirea «ideală» să absoarbă celelalte rase ale țerii și să le contopească în cultura maghiară, despre care presidentul Academiei maghiare zice, că nici nu există.

„Lecțiuni aspre“. La sesiunea generală ordinară de Duminecă a Academiei maghiare a ținut profesorul de universitate Toma Vécsey un discurs comemorativ despre Coloman Tisza, marele prigonitor al națiunilor nemaghiare, și a zis, că dorul lui Coloman Tisza a fost creerea statului național maghiar unitar. Coloman Tisza a folosit toate mijloacele legitime, ca cât mai mulți să învețe limba națiunii maghiare. Politica lui națională a fost evoluția maghiarimei, ear politica lui de naționalități a avut de scop decurgerea pacinică a acestui proces de evoluție. Agitatorii naționaliști au voit să transformeze patria noastră într-o alianță de seminții cu drepturi egale. Tisza i-a trezit din fantasmagoriile lor federalistice, arătându-le că maghiarimea alcătuitoare de stat e conducătoare și puterea ei de contopire crește. Cine vrea să se valideze aici, acela trebuie să fie maghiar sau să devină maghiar. A mers greu înfrângerea extremiștilor români. Preoțimea română a mers să se plângă la Tron contra legilor de instrucție. De acolo a primit meritata îndrumare la ordine. Pe urmă,

dupăce au cerut în Viena cu memorandumul vătămător de constituție intervenția împărătească, judecătoria i-a pedepsit ca resvrătitori. Tisza n'a suferit nici machinațiunile croate ascunse sub mantaua autonomiei bisericești. Nu numai pe fanaticii croați i-a făcut să simtă puterea statului maghiar, ci și pe infidelii profani. Din lecțiunile aspre ar putea învăța naționalitățile, că uneltirile contra națiunii maghiare nu's titlu de drept la grația regală. Cine e dușmanul națiunii maghiare, acela nu poate fi supus fidel al regelui maghiar.

Congregația de primăvară.

Persecuțiunile dela Sasca.

Dl Dr. Petru Cornean adresează dlui vice-comite următoarea interpelațiune:

La ultimele alegeri dietale Români din cercul Sasca în conțelegere cu inteligența română din Oravița a pus candidat național în amintitul cerc. Deja dela început și-au atras asupra lor toți acei luptători ura oficianților administrativi. Erau la tot pasul urmăriți ca niște făcători de rele. Când s'a prezentat candidatul național la protopretorele din Iam și a anunțat termenul, când se va prezenta în diferitele comune, protopretorele i-a răspuns: «Nu-ți recomand să candidezi, căci frânele din acest cerc sunt în mâinile mele; tot ce voesc eu în acest cerc, trebuie să se întâmple» și arătând spre notarii cercuali prezenți a zis: «Aceștia sunt soldații mei».

În modul și în tonul acesta poate să vorbească Țarul Rusiei ori un pașă turcesc, dar nu un protopretore din un stat constituțional.

Candidatul național n'a luat în considerare aceste amenințări, a mers prin cele mai însemnate comune din cerc și a produs un entuziasm atât de mare, încât toți alegătorii independenți și sănătoși au alergat la urnă și și-au dat votul lor pentru el. Rezultatul e cunoscut: am învins.

Dupăce poporul și-a spus verdictul, eră lucru firesc, ca și oficianții administrativi să se mulțamească cu starea faptică, precum a făcut și Tisza, trăgând consecvențele din starea produsă prin alegeri, deși de sigur cu mare durere a făcut-o aceasta.

Oficianții administrativi însă, începând dela medicii cercuali, notari și antistiile comunale până la cei din urmă boactări, au luat în goană pe toți alegătorii, cari au votat pe candidatul național. S'a făcut o mulțime de arătări atât la pretura din Iam, cât și la județul cercual din Sasca în contra alegătorilor naționali și în contra mai multor neamuri de-ale lor. Sute de inși au fost trași în judecată și enorme sume au fost dictate ca pedeapsă.

Ca să nu se creadă, că mă folosec numai de fraze, prezint câteva cazuri concrete. 1) Pavel Teicu din Illadia are o vacă și aceasta la finea lui Septembrie ori la începutul lui Octombrie a. tr. a fătut un vițel. În înțelesul art. de lege VII ex 1888 numitul s'a prezentat în cancelaria notarului de acolo și a anunțat vițelul. Vice-notarul, care a primit pe respectivul om, a luat la cunoștință anunțarea. În Februarie a. c. omul respectiv a mers de nou la vice-notar și l-a rugat să-i spună, când expiră 6 luni dela anunțarea primă, ca să aducă vițelul pentru constatarea colorii părului. Vice-notarul a zis, că încă n'au trecut 6 luni, și l-a trimis acasă. Îndată însă a făcut arătare la pretură, că vițelul e de 8 luni, și în urma acestei arătări protopretorele titular din Iam a mers cu veterinarul la fața locului și au cercetat vițelul. Veterinarul văzând, că vițelul e mare, și-a dat părerea, că e cel puțin de 8 luni, iar protopretorele a judecat pe Pavel Teicu pe baza acestei păreri la 20 cor. pedeapsă, 35 cor. spesele sale proprii și 19 cor. 76 bani spesele veterinarului. În numele bietului om am îndat apelație, dar dl vice-comite nu numai a aprobat sentința forului prim,

ci a ordonat și secestrarea vițelului.

E bine cunoscut, că părerea unui veterinar sau a unui medic nu poate fi mai presus de orice îndoială — corectă. Sermanul om încă și astăzi afirmă, ba e gata a întări afirmațiunea sa și cu jurământ, că vițelul la anunțarea a 2-a încă nu trecuse de 6 luni. Crezământ însă nu i-se dă, pentrucă a votat cu candidatul național.

2) În ziua de alegere, 26 Ianuarie, antistia comunală din Illadia des de dimineată a mers la un locuitor de acolo, care a fost angajat să ducă alegătorii de-ai partidului național, și cu forța i-a scos caii din grajd, i-a prins la trăsură și a adus-o la casa comunală. Frații Pau și Cornel Madincea protestând contra acestei volnicii, antistia comunală i-a arătat după alegere pentru conturbare de ordine publică, iar protopretorele i-a judecat pe fiecare la 20 cor. pedeapsă.

3) În anul 1903 s'a adus un statut comitatens referitor la puști, în care statut se ordonă, că toți proprietarii de puști au să anunțe numărul armelor ce le au. Se vede însă, că statutul n'a fost publicat, căci în tot cercul nu s'a făcut nici o anunțare. Notarii având conspețele cele vechi au incasat darea prescrișă și în anul 1904, fără ca să facă pe cineva atent la datorința referitoare la anunțare. După alegere în mai multe comune notarii au predat conspețele cele vechi gendarmilor, cari cu intervenția antistiei comunale au secestrat la toți alegătorii naționali armele ce le aveau.

4) Ion Tămaș din Nicolint are 23 jughere pământ și partea cea mai mare din an o petrece afară la țarină, unde are sălaş, viie și un complex mai mare de pământ. Pentru siguranța sa personală și a averii sale și-a cumpărat o pușcă cu 92 cor. 50 bani și îndată a și anunțat-o la notar. Acesta a făcut propunere protopretorelui să nu-i dea licență, ceace s'a și întâmplat. Motivul e, că respectivul a votat cu candidatul național.

5) Astă iarnă în mai multe comune tinerii s'au cărat cu săniile și, fiindcă unii au cântat prin comună, au fost arătați la pretură pentru conturbarea ordinii publice, dar numai aceia cari au fost înrudiți cu alegătorii naționali. După pertractare unul dintre tinerii din Illadia întrebă pe avocatul lor, care i-a apărut, că unde li-e permis lor să cânte? Acesta îi spune, că pentru încunjurarea neplăcerilor numai afară de comună, pe țarină, să cânte. Când tinerii au mers acasă și au trecut de comuna Răcășdia, respectivul care a întrebat pe avocat, a cântat pe drumul de țarină. Antistia comunală auzind despre acest caz, l-a arătat pe respectivul de nou la pretură și a fost pedepsit din nou pentru conturbarea liniștei, pe baza §-lui 84 al art. de lege XL ex 1879.

Multe abuzuri s'au comis și la compunerea listelor alegătorilor. În comuna Illadia s'au lăsat din listă vre-o 30 inși, cari până aci de timp îndelungat au fost în continuu alegători. În comuna Răcășdia au fost șterși vre-o 34 inși și toți numai din motivul, că au fost alegători naționali. Judele din Răcășdia are numai 2 jughere pământ și fiind darea sa mică, comisiunea a adaus la respectivul și darea socrului seu și astfel l-a pus în listă ca alegător, deși legea permite ca numai darea după imobilele soției și a copiilor să se adaugă la darea capului de familie.

Din aceste se pot face 2 deducțiuni și anume: că oficianții s'au pus în serviciul partidului liberal și că ei se folosesc în mod absolutistic de puterea oficială, ceea-ce e în contra constituției, contra legilor noastre. O astfel de procedură în tot cazul va avea urmări triste pentru Dv. dela administrație. Poporul nostru e blând și suferă mult, dar și răbdarea lui are sfârșit. Dacă se continuă persecuțiunile și mai departe, acele de sigur vor produce în poporul nostru dinamitarzi și nihilști.

Pe baza celor expuse de mine și ilustrate cu cazuri concrete, fac următoarea interpelație:

1) are cunoștință dl vice-comite, că oficianții administrativi din cercul Iamului persecută pe toți acei

alegători, cari la ultimele alegeri dietale au ținut cu deputatul Dr. Aurel Novacu?

2) Are cunoștință dl vice-comite, că antistiile comunale din acel cerc au făcut contra numiților alegători și în contra neamurilor lor sute de arătări la pretura din Iam pentru pretinse transgresiuni?

3) Are cunoștință dl vice-comite, că pretura din Iam a pedepsit în acest an de foamete pe cei mai mulți dintre cei arătați, cu sume enorme și astfel a mărit mizeria din acel cerc?

4) Dacă are cunoștință dl vice-comite de toate acestea, întreb: luat-a dispozițiuni, ca să înceteze acele persecuțiuni, ear dacă nu, pentru ce nu a luat?

Vice-comitele C. Fialka: În merit am de spus și interpelantului ce am spus deja d-lui Thomici. Și aici avem de a face cu efluxul preocupățiunii. Îndată voi reduce cu vre-o câteva date toate recriminațiunile făcute la valoarea lor adevărată. Sunt pe deplin în cunoștință de cauză, m'am interesat de afacere, căci după alegeri a venit la mine deputatul ales cu aceleași plângeri ca și interpelantul. Am cercetat minuțios și eată ce am găsit:

Dela 1 Ianuarie, va să zică de înainte de alegeri, până la 1 Mai, în restimp de 4 luni s'au judecat cu totul la pretura din Iam 99 cazuri de contravențiuni! Am făcut comparație cu anul trecut, când n'au fost alegeri dietale, și anul trecut în același restimp s'au judecat 105 cazuri de contravențiuni. Va să zică anul acesta s'au judecat mai puține decât anul trecut! Dar am mers mai departe și am căutat să văd, că cei judecați sunt sau nu alegători și cu cine au votat. Eată datele pozitive: Din 99 cazuri numai în 37 cazuri au fost judecați alegători și din acești 37 au votat 21 cu Novac și 16 cu Vuia! Dac'ar fi deci vorba de resbunare, nu are haz a presupune, că protopretorele s'a resbunat și asupra alegătorilor lui Vuia! Ear că au fost judecați mai mulți alegători d'ai lui Novac, este earăși explicabil, căci majoritatea alegătorilor a votat cu Novac!

Eată deci la ce se reduc gravaminele. Tot așa stăm cu pretinsele pedepse horende. Cunossc cazul cu vaca și chiar în acest caz, precum și în un al doilea caz am găsit pedeapsa de prea mică și eu am ridicat-o la 50 cor. Tocmai la ordinul meu s'a secestrat vaca. Eră caz de contrabandă!

Dl C. Brediceanu (intrerupe): Nici protopretorele nu joară, că la aceste judecăți nu este condus de considerante politice!

Vice-comitele C. Fialka răspunde d-lui Brediceanu, că este în eroare dacă presupune așa ceva despre protopretore.

Dl C. Brediceanu: Un protopretore român mai avem (protopretorele din chestiune este dl P. Cornean, Român, deputat sinodal etc. Nota Red.), și pe acela îl mănăim!

Vice-comitele C. Fialka: Roagă ca răspunsul să i-se iee la cunoștință.

Dl Dr. P. Cornean: Nu primește concluziile ce le trage vice-comitele din datele înșirate, căci sunt cazuri, unde sub un singur număr sunt condamnați 20 și 30 de alegători!

Congregațiunea ia la cunoștință răspunsul vice-comitelui.

Fundațiunile școlare-bisericești

Poate că nimeniu nu i-ar prinde atât de bine «banii dăruțiți în scopuri votive», ca nouă Românilor, căci la nime alții naționalitatea și religia nici că sunt atât de strâns laolaltă cimentate, ca tocmai la noi.

Școala și biserica sunt temelii națiunii noastre. Prin ele ne cultivăm; prin ele stăm în rând cu alte popoare, și tot prin ele trebuie să învățăm a prețui și banii dăruțiți, căci ei sunt un sfânt bun obștesc! Moșii cu vecinică trăinicie!

«Economie națională» o numesc marii filantropi străini, cari cunosc și știu prețul puterea banilor. Și fericit e poporul, care are la îndemână ase-

menea tezaure vii, căci ele sunt lui scăpare din mârșavele curse ale dușmanilor vicleni!

Noi Români am trecut prin diferite crize, dar încă nu am învățat din destul a prețui banii. Stau la noi suimezii de bani morți, bani muți și îngropați... Sumele mici și banii mărunți, la noi zac fără pază și fără socoată. Zac! căci «săraci suntem cu ei: săraci rămânem și fără ei!», așa zice vorba, pocita desvinovățire a flușturatei risipiri, ce-a prins rădăcini în toate ale noastre sociale...

S'a dăruit și se dăruiește la noi mult, dar în asta nu propășim. Vina e, că la noi multe fundațiuni școlare-bisericești sunt moarte ori amorțite. De unele mai mărișoare se aude câte cevași — dar nu de ajuns, spre a impresiona sau a da impuls la fapte noi.

În ast punct, las să accentuăm, că și aparatul oficial al ortodoxiei Dieceze nu desvoltă nici pic de zel, interes și energie. Ba nici vrere de-o inițiativă întru controlarea și administrarea acestor fundațiuni. Și totuși bine știut e, cât de grea e lipsa banului.

Sbuciume-se omenimea ori cum, tot banul e pârghia tuturor progreselor lumene...

La străinii de altă lege, din centrele diecezeane se pornesc misionari, spre a stringe fileri, pentru încreștinarea Negrilor din Africa. La noi banii dăruiti, stau nenumărați... neînregistrați și necontrolați.

La străini vedem cu ce rigoare solemnă se primesc banii dăruiti. Cu ce interes se învârtesc spre a li-se asigura rodirea. Și cum la orice ocaziune, prin școale și biserici, se publică starea tuturor fundațiilor, locale și teritoriale. Și de tot corect și folositor e, că la aste pomeniri se spune nu numai numele dăruitorilor, ci chiar și din ce indemn s'au făcut acele daruri votive.

Faptele vorbesc de sine! Dar cât învăț, și câte pilde moralizatoare obvin în asemenea istorisirii!? Câte gânduri nobile și fapte mărețe se pot concepe de aci!?

Un însuflețit și pătruns misionar cultural am avut noi în Dr. Pavel Vasiciu. Spirit mare, prevăzător și luminos, propoveduia: «școale, frați Români, școale de băeți și fete, lângă ele fundațiuni! ca viitorul să ne găsească treji și pregătiți în toate!»

Ce inimă învăpăiată pentru bunul și moșia noastră obștească! Ce jertfire de sine, când înaintat în vârstă, ca inspector de școale, în trăsura simplă cutrieră ținutul Timișan, ca în tot satul și orașul să și pună sămânța minții, și tuturor învățătorilor să ajute cu erudițiunea sfaturilor sale!

Și au fost grele vremuri pe la 1870—80. Eră criza epocală, a școalelor confesionale!

Și totuși el, numai el cu entuziasmul și energia de oțel a izbutit a pune peatra fundamentală la școalele noastre de fete!...

Acolo pe întinsul șes, unde ca mărgăritare înșirate stau satele Românașilor noștri, pe hotar curat se reslățește comuna «Izvin» în comit. Timiș.

Acolo Dr. Pavel Vasiciu a deschis întâia «școală de fete».

Discursul festiv, ce l-a rostit dânsul, trebuia să fie săpat cu litere de aur, pe monumentul ce-i datorește femeia română.

Ca un apostol privind în viitor, a zis: «biserica, școala și fundațiunile lor — vor scăpa națiunea noastră de multe primejdii».

Apoi în preajma unui întreg popor harnic și deștept, cu preoții Darabanț, Pîglea, inv. Mateicu și fruntașii cărturari, Dr. Pavel Vasiciu ca inspector — a introdus în școala plină de fete, pe dra Lungu, ca învățătoarea lor.

Și după scurt timp acel mare bărbat al culturii naționale a primit în mână literile pentru o fundațiune la aceea întâia școală de fete, făcută de întâia sa învățătoare!

Un sfânt ideal se făptuise...

În multe mărunte «fundațiuni școlare-bisericești» domnește tăcere adâncă, sau o modestie de tot sfiită.

Nu ar fi oare foarte oportun, ca luminații Episcopi ai Diecezelor orto-

doxe să dispună, ca din oficiu să se conscrie exact fieștecare fundațiune școlară-bisericească, anume să li-se știe cifra în numărare? Și cari sunt resfirate prin alocări sigure? ori chiar dubioase?

E timpul suprem, ca să se numere, înregistreze și socoată dreaptă despre ei să se poarte în fiecare sat și oraș.

Și bun e Dumnezeu! Inșiși ne vom miră ce tezaur o să reînvie din niște bani morți...

Bînăfeanul drumaș.

Informațiuni.

Înmormântarea regretatului paroh George Popovici dela Cliciava. care a avut loc Marți la ameză, a fost o manifestare impozantă a stimei și iubirei de care s'a bucurat decedatul în viață. Putem zice întreg poporul nostru din aceste părți a luat parte la ultimul onor pământesc dat defunctului. Din Lugoj, Făget și comunele învecinate au fost de față în mare număr inteligenți și poporeni. Comuna bisericască din Lugoj s'a reprezentat prin epitropie, care a depus o frumoasă cunună cu treicolor pe sicriu. Reuniunea meseriașilor români din Lugoj a fost reprezentată prin o delegațiune. Înainte de funeralii s'a celebrat sfta liturghie. Prohodul l-a celebrat I. P. C. Sa Arhimandritul Musta azistat de 30 preoți. Tot I. P. C. Sa a rostit și panegiricul. Sicriul împodobit cu 6 coroane a fost dus de preoți din biserică la apropiatul cimiter, unde a fost depus spre odihnă vecinică. Cântările liturgice, precum și cele funerale le-a cântat corul Reuniunii noastre de muzică și cântări din Lugoj, dirigeat de maestrul I. Vidu. La înmormântare s'au prezentat și reprezentanții autorităților publice din cercurile pretoriale Făget și Balaș. În vezi neuitatul defunct a lăsat prin testament bisericești din Cliciava pentru scopuri bisericicești-culturale în realități și în prima-valori peste 5000 coroane. Fie impozanta manifestare a jalei generale spre mângăerea adânc întristatei familii.

Statua lui Aleasandri. La 22 Mai v. va avea loc inaugurarea statuei lui Vasile Aleasandri pe piața din Iași. Din acest memorabil prilej se vor aranjă serbări populare, cari vor dură 3 zile.

Procese de presă. Procurorul dela Oradea-mare a cerut dela dietă suspendarea dreptului de imunitate al deputatului naționalist I. Russu-Șirianu, pentru a-i putea intentă proces de agitație, ce ar fi comis-o prin tipărirea și răspândirea cărții sale «Români din statul ungar». Comisia de imunitate a și suspendat dreptul de imunitate al dlui Russu. Aceeași comisie a suspendat dreptul de imunitate al dlui Dr. Aurel Vlad, căruia procurorul asemenea i-a intentat proces pentru agitație. E remarcabil, că Dl Russu și-a tipărit cartea în București, dar e improcesuat în Ungaria.

Procesul Șepreușenilor. Luni a început la tribunalul din Arad procesul alor 45 țărani români din Șepreuș, pentru pretinsă ațitare la revoltă contra autorităților. La 7 Mai 1903 a fost alegerea de primar în Șepreuș. Fibrăul Csukay se făcuse luntre și punte, ca să fie ales primar-agreatul seu. Poporul s'a opus energetic contra procedurii ilegale a protopretorelui. Atunci gendarmii au tras foc în mulțime și 7 Români au fost uciși. Țeranii români, rămași ca prin minune în viață în ziua fiorosului măcel, sunt acum tot ei trași în judecată. Între acuzați se află unul, cu numele Iosif Velici, care a zăcut 7 luni în urmaranei de glonț primite în fioroasa zi de 7 Mai 1903. Între cei 45 acuzați 2 sunt acuzați pentru ațitare la revoltă, ear ceilalți 43 pentru complicitate în pretinsa ațitare. Apărători sunt dnii Dr. Stefan C. Pop și Dr. C. Iancu. Fiind citați vre-o 80 martori, procesul va dură mai multe zile.

Clubul național român din Bistrița-Năsăud. Este cam un an, de când se constituise clubul național român din comitatul Bistrița-Năsăud. Poliția din Bistrița, îndată ce a prins de veste despre constituirea clubului român, a tras în cercetare pe conducătorii clubu-

lui pe baza pretinsului motiv, că clubul n'are statute aprobate de ministru, și a pedepsit pe dnii Gerasim Domide, Dr. Gavril Tripou, Dr. Vasile Pahone, Dr. Dumitru Ciuta, Dr. Dionisie Login, Ciril Deac și Pamfilu Grapini la câte 100 coroane amendă și câte 5 zile reclusiune, care se poate schimbă în 100 coroane pedeapsă în bani, ear pe dl Dr. Victor Onișor l-a pedepsit la 200 coroane amendă și 10 zile reclusiune, care se poate schimbă în 200 cor. pedeapsă în bani. Condamnații au apelat la vicespanul, apoi la ministrul de interne. Ministrul a aprobat sentința căpitanului de poliție, precum și motivele acestei sentințe.

Catastrofa dela Recița. S'a constatat cu toată siguranța, că în baia de cărbuni Almășy dela Recița au fost îngropați de vii 22 minieri, cu ocaziunea exploziei vehemente de gaz subteran, întâmplată în noaptea de Vineri spre Sâmbătă (13 Mai n.). Până acum au fost desgropate 12 cadavre. S'au făcut săpături până la afunzime de 130 metri, dar celelalte 10 cadavre nu s'au aflat. Luni s'a făcut înmormântarea a lor 9 minieri uciși și desgropați din ruine. Pentru familiile celor morți s'a început acțiunea de ajutorare nu numai la Recița, ci și în comunele vecine. Ancheta se continuă, dar până acum nu s'a putut constată, că oare catastrofa a venit din întâmplare sau din vina cuiva. Protopretorele dela Recița și căpitanul de mine din Oravița rămân mai mult timp la fața locului.

Conflict între România și Turcia. Între România și Turcia a izbucnit conflict din cauză, că 2 inspectori români de școale au fost arestați și tractați ca niște tâlhari. Conflictul s'a aplanat pe cale pacinică. Din parte turcească se fac următoarele expuneri asupra conflictului: Doi inspectori români de școale au fost trimiși — cu permisiunea Porții — la Vovusa, aproape de Iannina în Macedonia. Cu această ocaziune populațiunea aromână din Vovusa a pretins, ca preotul să facă serviciul divin în limba română. Preotul n'a voit. Din pricina asta s'au întâmplat bătăi sângeroase în comună. Valiul Osman Pașa a invinuit pe cei 2 inspectori, că ei au provocat tulburările și apoi i-a arestat. Poarta a poruncit valiului să lase liberi pe cei 2 inspectori, dar valiul n'a voit. Poarta a dat o nouă poruncă și în fine inspectorii români au fost eliberați. Cu toate că Poarta a considerat prin aceasta conflictul de aplanat, guvernul român a ridicat protest la Poartă pe motiv, că cei 2 inspectori au fost tractați rău în închisoare și au fost excortați ca niște tâlhari. România a cerut recunoașterea națiunei aromâne în Turcia și a amenințat Turcia, că va rupe legăturile diplomatice. Conflictul — cum am amintit — s'a aplanat. Toate puterile au fost pe partea României.

Ruga și concertul din Belinț. Corespondentul nostru din Belinț ne scrie cu datul 11 Mai n.: Luni, a doua zi de sfintele Paști, s'a serbat aici hrumul bisericesc (ruga), la care serbare a ținut Prea On. dn protopresbiter Gerasim Serb un discurs ocazional. Seara a avut loc concertul corului vocal din Belinț și reprezentarea piesei teatrale «Sărăcie lucie» de I. Vulcan și a jocurilor naționale «Călușerul și Bătuta» prin 15 voinici coriști. La serbare și producțiunile de seara a luat parte numeros public din loc și departare. Amintesc numai pe următorii d-ni: Gerasim Serb protopresbiter în Belinț, Stefan Velovan fost director la institutul pedagogic din Caransebeș, de prezent director la institutul pedagogic din Craiova, Madincea controlor la magistrat în Caransebeș, Lucian Șepețian preot în Chiseteu, C. Rosa preot în Leucușești, Țompo mare proprietar în Lăpușnic, Cornel Gherga preot în Bucoveț, Dimitrie Popovici preot în Budinț, Iosif David din Panciova, Micu învățător în Ghiroda. Dintre dame mi-am putut notă pe d-nele Velovan, Serb, Țompo, Șepețian, Gherga, David. La concert s'a cântat «Hristos a înviat», motto-ul «Steagul sus să ridicăm» de I. Vidu, «Auzi valea», «Păc», «Resunet dela Crișana» și «Resunetul Ardealului» toate de I. Vidu, cu succes deplin.

Aplauzele par'că nu mai aveau sfârșit. În piesa teatrală «Sărăcie lucie» au debutat Livia Babric, D. Hoban, N. Pascu, D. Cimponeriu, N. Gherga, toți fii de țărani, și au satisfăcut pe deplin publicul. A urmat apoi dans până în zori. — Pentru cassa corului au încurs în total 218 cor. Au contribuit d-nii Stefan Velovan director Craiova 20 cor. Gerasim Serb protopresbiter Belinț 10 cor. Doamna Țompo mare proprietară Lăpușnic 10 cor. C. Rosa Leucușești 10 cor. Madincea controlor Caransebeș 10 cor. Lucian Șepețian preot Chiseteu 5 cor. C. Lazar adv. Receaș 3 cor. Dr. Florescu protopresbiter Lugoj, «Lugoșana» institut de credit, Dr. Corneliu Jurca adv. Lugoj, Dr. G. Dobrin adv. Lugoj, Dr. N. Petrovici adv. Lugoj, Cornel Gherga preot Bucoveț, D-șoara Sofia Florescu inv. Lugoj câte 2 cor. V. Bumbescu cassar la «Lugoșana», Maniu, I. David Panciova câte 1 coroană. Spese au fost 156 coroane. Deci rămâne venit curat 62 cor. — *Raportorul.*

Concert în Anina. «Reuniunea română de cetire și cântări din Sasca-montană» arangează Sâmbătă în 7/20 Mai 1905 în sala dlui Williger din Anina concert și petrecere de dans. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice. Program: 1. «Învieerea ta Hristoase» cuartet bărbătesc. 2. Humpel: «Ziua triumfală», cor bărbătesc. 3. «Rugămintea din urmă» poezie de G. Coșbuc, declamată de coristul Ilie Paulescu. 4. Vidu: «Bobocele și inele» cor bărbătesc. 5. «Romanța» cor bărbătesc. 6. «Coroana Moldovei» cor bărbătesc. 7. Concert bisericesc.

Perdere enormă la joc de cărți. În una din nopțile trecute a pierdut Bela Justh la joc de cărți în «casina națională» din Budapesta 720 000 coroane. Se svonește, că această sumă au câștigat-o contele Paul Szápáry, contele Anton Sigray și p.incepele Thurn-Taxis.

Răsboiul ruso-iaponez. Ziarul englez «Daily Telegraph» a primit știre despre numărul prizonierilor ruși internați în Iaponia. În Iaponia sunt internați ca prizonieri 10 generali, 70 ofițeri superiori, 884 ofițeri subalterni, 8558 suboficieri și 50.760 soldați ruși. — Iaponezii au constatat, că în portul orașului Port-Arthur s'au scufundat cam 200 năi și vapoare, precum și nenumărate arme și material enorm de răsboiu. 400 scufundători au fost trimiși din Iaponia la Port-Arthur, ca să caute pe fundul mării obiectele scufundate. — Vasul iaponez de răsboiu «Nekumaru» s'a lovit de o stâncă și s'a ruinat.

Cursul pietei Lugoj.

M a r f a	g r o a n e	
	g r o a n e	b a n i
Grâu prima calitate	90	16 40
de mijloc	85	—
Săcară prima calitate	80	14 60
de mijloc	75	14 —
Orz prima calitate	80	14 60
de mijloc	75	14 —
Ovăs prima calitate	45	14 80
de mijloc	40	13 60
Cucuruz prima calitate	85	16 60
de mijloc	85	16 —
nou	10	—
Făină 0.	75	29 40
prima	72	28 20
albă	70	27 40
brună	68	26 80
Orez	1	40 —
Gris	80	32 —
Arpăcaș	70	36 —
Mazăre	90	40 —
Linte	85	60 —
Fasole	80	34 —
Mălaiu mărunț	70	—
Cartofi	—	09 —
Fân prima calitate	—	10 —
de mijloc	—	09 —
Paie	—	—
Stejar	—	6 20
Cărbuni de peatră	—	4 40
de Petroșeni	—	4 —
Oloiu de rapită	—	80 —
Lumini de stearină	—	80 —
topite	—	—
Săpun	—	80 72
Carne de vită I. calitate	—	1 20
II.	—	1 12
Unsoare de porc	—	1 60
Sămânță de chimin	—	84 —
Sare, bucăți	—	22 —
Zăhar	—	92 —
Vin	—	80 —
Spirt I.	—	15 —
II.	—	14 —

141. vegr. szám. 1905.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel köz-hírré teszi, hogy a lugosi kir. járásbíró-ság 1901. évi V. I. 1818/9. számú vég-zése folytán 200 kor. tőkekövetelés, ennek 1900. évi augusztus hó 23 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 105 kor. 39 fill.-ben biróilag már megállapított költsé-gek erejéig Szkeus községben alperes la-kásán leendő eszközzésére 1905. évi június hó 1-én d. e. 9 órája határidőül kituzetik és ahhoz a venni szan-déközők oly megjegyzéssel hivatnak meg,

butorok, tinó, lovak és szélrostartó álló in-góságok nyilvános árverésen eladatnak Mely árverésnek a lugosi kir. járás-bíró-ság 1901. évi V. I. 1818/9. számú vég-zése folytán 200 kor. tőkekövetelés, ennek 1900. évi augusztus hó 23 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 105 kor. 39 fill.-ben biróilag már megállapított költsé-gek erejéig Szkeus községben alperes la-kásán leendő eszközzésére 1905. évi június hó 1-én d. e. 9 órája határidőül kituzetik és ahhoz a venni szan-déközők oly megjegyzéssel hivatnak meg,

hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igéro-nek becsaron alul is elfognak adatni. Amennyiben az elárverezendő ingó-ságokat mások is ie- és felülfoglaltattak és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltek. Lugoson, 1905. évi máj. hó 16.-án. Frank Zoltán kir. bir. vegr.-hajtó.

Cu 1 Mai 1905 st. v. s'a deschis nou abonament la ziarul „Drapelul“ cu prețul indicat in capul foii.

Cum Te cheama pe D-ta?

In viața fiecărui om sunt momente, cari îi pot aduce pentru toate timpurile fericirea, bunăstarea. Poate că numărul lozului de classă, care număr stă lângă numele D-tale, va fi tras cu un câștig mai mare decât în proximele trageri! Fă D-ta o probă de noroc cu numărul lozului de classă însemnat lângă numele D-tale în lista de mai jos, care număr exclude în colectura principală

CAROL KISS & Co., Budapesta, Erzsébet-körut 19, se poate capata.

MARE e norocul la KISS!

Table with 24 columns of names and numbers, representing lottery tickets and their corresponding numbers.

Vă rugăm să comandați în grabă, ca să nu treacă numărul dorit. În tragerile de până acum am avut deja norocul să plătim de 3 ori Premia de 600.000 = cor. 1,800.000 și marele câștig de 400.000 = cor. 400.000

Mii de oameni au avut parte la loteria trecută de câștiguri mai mari la KISS. După fiecare tragere publicăm lista câștigurilor, făcute la noi, în cele mai mari ziare din Budapesta, așa că fiecare se poate convinge, că mușteriii noștri sunt favorizați de noroc deosebit.

Nr. 92 (4 - 4) Pe 4 lozuri la olaltă cor. 2,200.000 la mușteriii noștri.

Incerce-și fiecare norocul la KISS, căci Mare e norocul la Kiss!

CAROL KISS & Co. Budapesta, VII, Erzsébet-körut 19. Sucursala: VI, Váci-körut 5 și VIII, József-körut 78.

Tragerea I clase a XVI loteriei deja la 25 și 26 Mai 1905.

Form for ordering tickets, including fields for name, address, and sum of money.

Preturile lozurilor I clase: O optime cor. 1.50, Un patrar > 3., O jumatate > 6., Un loz întreg > 12.

